

MENIS ΚΟΥΜΑΝΤΑΡΑΣ, Ο θησαυρός του χρόνου, εκδόσεις Πατάκη, Αθήνα 2014, σελ. 477

» Τι παράξενη η αίσθηση να ξεκινάς ένα βιβλίο γνωρίζοντας ότι ο συγγραφέας του ζει, δημιουργεί και μακροημερεύει, και πριν το τελειώσεις να σε αιφνιδιάζει η τραγική είδηση του αδόκτου θανάτου του. Το σύντομο κείμενο της βιβλιοπαρουσίασης που γράφεις είναι σαν να έχασε ξαφνικά έναν σημαντικό παραλήπτη. Να έμεινε απρόσμενα κατά το ένα σκέλος ορφανό και ανεπίδοτο. Κι αν απευθύνεσαι με όσα γράφεις κατά κύριο λόγο στον άγνωστο αναγνώστη και όχι στον δημιουργό, αναλυτή και διαμεσολαβητή του έργου του.

THE ΜΑΡΙΑΣ ΜΟΙΡΑ

Μου άρεσε από την αρχή το τελευταίο, δυστυχώς με όλη την σημασία της λέξης, μυθιστόρημα του Μένι Κουμαντάρε, ενός αγαπημένου συγγραφέα των νεανικών μου περιδιαβάσεων στο χώρο της νεοελληνικής λογοτεχνίας. Στα βιβλία του κατέληγα συχνά πυκνά στις τακτικές επισκέψεις μου στους λιτούς τότε πάγκους των βιβλιοπωλείων της εποχής, (πού ο σημερινός συνωστισμός των εκδόσεων, η πληθώρα τίτλων και συγγραφέων που αποσυντονίζει και παραπλανά), για να βρω μια σίγουρα ευανάγνωστη λύση. Έτσι και αυτή τη φορά αφέθηκα στη συγκινησιακή φόρτιση των εκμυστηρεύσεών του, στις διαδρομές της σκέψης, στις καταθέσεις της μνήμης, στην γλαφυρή αποτύπωση ενός κόσμου αμετάκλητα χαμένου στη λήθη αλλά οικείου και γνώριμου.

Ο συγγραφέας και σ' αυτό το βιβλίο εγγράφει τις ιστορίες του στην αγαπημένη του πόλη, σταθερός εραστής των αθηναϊκών συνοικιών. Μιλά για την ατμόσφαιρα της Αθήνας της νεότητας του και ακροθιγώς για την σκοτεινή πληγωμένη πρωτεύουσα της κρίσης και των μνημονίων. Για τα πάθη, τα όνειρα και τις καθημερινές στιγμές των ναυαγισμένων και αποκαρδιωμένων ανθρώπων της. Απολαυστικές περιγραφές των μεγάρων της εποχής, του μικρόκοσμου των γραφείων με την παρδαλή πανίδα των υπαλλήλων, των παραδοσιακών πορνείων, των κακόφημων ξενοδοχείων, των καφενείων της Ομόνοιας και των δυναμικών ζαχαροπλασטיών εναλλάσσονται με ψυχικά τοπία άλγους, ηδονής και απόγνωσης.

Με την ρέουσα και ανεπιτήδευτη γραφή του κάνει την απεύθυνση αφοπλιστική, προσωπική και ευθύβολη. Ο αναγνώστης, συνοδοιπόρος και συνεπιβάτης στις ατραπούς της πλοκής, πιάνει τον εαυτό του να ακολουθεί τον συγγραφέα μαγνητισμένος από την εξομολογητική του διάθεση, από την

Ερήμην

αμεσότητα της έκφρασης, την ευστοχία των μεταφορών, την ακρίβεια των περιγραφών, τη μαγεία των εικόνων, τη συγκίνηση των επινοημένων ή μη καταστάσεων. Από την γοητεία εν τέλει της αφήγησης ενός παλιού τεχνίτη της γραφής που τώρα στην ηλικιακή ωριμότητα ανοίγει τα χαρτιά του με παρηγορία και καταθέτει, όπως ο ίδιος γράφει στο προανάκρουσμα του βιβλίου, όλα τα ομολογημένα και ανομολόγητα ίχνη μιας ζωής. Απεκδύεται την κοινωνική του σκευή ευγνώμων για το θησαυρό του χρόνου που του χαρίστηκε. Σοφός και ευάλωτος, ανυπότακτος και εστέτ τείνει το χέρι για μια περιδιάβαση στη σκοτεινή πλευρά του φεγγαριού. Εκεί που η ζωή διασταυρώνεται με τη μυθοπλασία με απρόσμενους βίαιους τρόπους χωρίς να νοιάζεται για τη διάκριση πραγματικού και φανταστικού. Εκεί που ελλοχεύει ο κίνδυνος.

Στο επίκεντρο της σκέψης του η ανθρώπινη κατάσταση, η απώλεια του πολυαγαπημένου συντρόφου και ο χρόνος που τελειώνει και σαρώνει όνειρα, φιλίες και έρωτες. Ένα χρονικό θανάτου, ένα ημερολόγιο για την ασθένεια χωρίς ίαση και τον μακρύ και επώδυνο αποχαιρετισμό των οικείων προσώπων για τον οποίο δεν είμαστε ποτέ προετοιμασμένοι. Για τα λάθη, τις ανεπάρκειες, τις προδοσίες, τις ενοχές που μας ταλανίζουν για όσα αμελήσαμε και δεν πράξαμε εγκαίρως. Για το κενό στην ψυχή που αφήνει η απώλεια και για την εκκωφαντική σιγή της απουσίας. Το άδειο σπίτι, τα προσωπικά α-

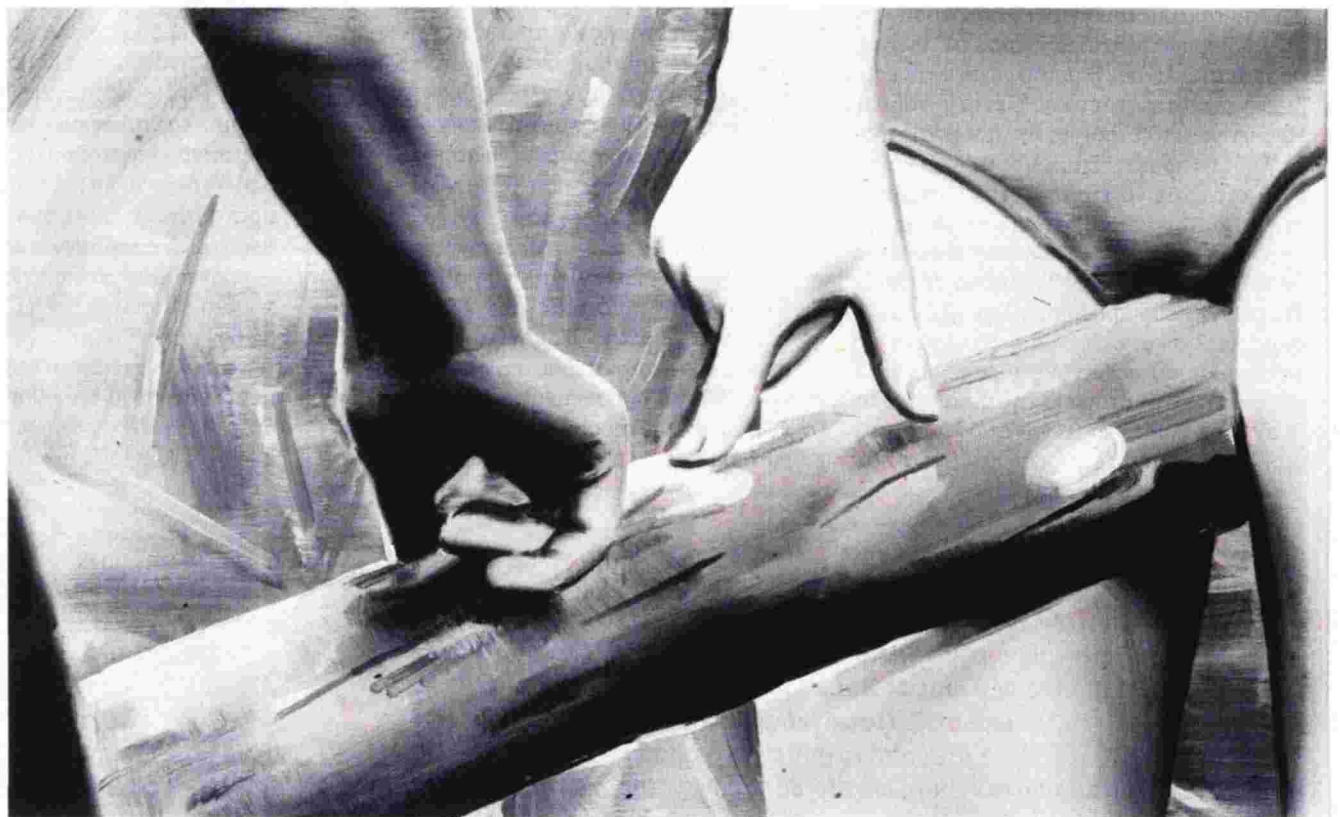
ντικείμενα που μένουν πίσω, οι μισοτελειωμένες κουβέντες, οι καυγάδες, οι πικρίες. Μια ελεγεία για την αφόρητη νοσταλγία του απόντος, για τις τύψεις και τις εμμονές που παρασιτούν πάνω στον προσωπικό χώρο και χρόνο αυτού που μένει πίσω να θυμάται και για τα παραισθησιογόνα τοπία της μοναξιάς και της απόγνωσης.

Ό,τι βιώθηκε, ό,τι αμετάκλητα συντελέστηκε και χάθηκε, ό,τι ενταφιάστηκε κάτω από την τύρβη της καθημερινότητας, ό,τι δεν μπορεί να διορθωθεί ή να αλλάξει στοιχειώνει τον συγγραφέα. Αυτόν που πορεύεται σαν τον ήρωά του συμφιλιωμένος με τις αντιφάσεις, τα πάθη και τις έωλες προσδοκίες του αναζητώντας παρηγοριά στη συγγραφή και τη μουσική. Καταφύγιο στις πρόσκαιρες περιπέτειες, στις σκληρές αγκαλιές και στα κλειστά πρόσωπα των βασανισμένων αυτής της πόλης. Σε στέκια που συχνάζουν παιδιά του μόχθου, μετανάστες της επιβίωσης, φτωχοδιάβολοι και απόκληροι να διηγούνται αιγιματικές ιστορίες κι αυτός να τις αφογκράζεται με προσοχή και να τις γράφει στο χαρτί για χάρη μας.

Σαν κατακλείδα, κάπου από τις τελευταίες σελίδες του βιβλίου, ανθολογώ και αντιγράφω:

Άραγε, υπάρχουν ιστορίες πιο τρομακτικές από τη ζωή;

Η Μαρία Μοίρα είναι αρχιτέκτονας και διδάσκει στο ΤΕΙ της Αθήνας

Marcin Maciejowski, The Ballad of tree felling (triptύχο- μέρος 3ο), 2007, λάδι σε καμβά, 40x54cm

Οι εικόνες προέρχονται από την έκθεση Ζωγραφική III στο μουσείο Φρουσίρα (Μονής Αστερίου 3, Πλάκα, Αθήνα). Έως 1/3/2015